

ZARZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 22 maja 1936 r.

o zatwierdzeniu orzeczenia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla przemysłu budowlanego na obszarze Województwa Poznańskiego z wyjątkiem niektórych powiatów z dnia 4 maja 1936 roku.

Na podstawie art. 3 ust. (2) pkt. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 604) oraz §§ 44 i 45 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 stycznia 1934 r. w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Przemysłu i Handlu o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 104) postanawiam co następuje:

§ 1.

Zatwierdzam Orzeczenie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej powołanej na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia 1936 roku, wydane w dniu 4 maja 1936 r. w sprawie załatwienia zatargu w przemyśle budowlanym na obszarze Województwa Poznańskiego z wyjątkiem niektórych powiatów, podane w załączniku do zarządzenia niniejszego.

§ 2.

Jako datę wejścia w życie orzeczenia oznaczam dzień 1 maja 1936 r.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *M. Kościalkowski.*

Załącznik do zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 22 maja 1936 r. (poz. 235).

ORZECZENIE

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza, powołana na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia 1936 r., w myśl postanowień rozporządze-

nia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 604) w celu załatwienia zatargu w przemyśle budowlanym na obszarze województwa poznańskiego z wyjątkiem niektórych powiatów,

na posiedzeniu w dniu 4 maja 1936 r. w sali konferencyjnej Inspekcji Pracy w Poznaniu, w składzie ustalonym zgodnie z §§ 8, 12, 13 i 37 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 104):

Przewodniczący — p. Wacław Prenier, Naczelnik Wydziału Rozjemstwa i Polityki Pracy Ministerstwa Opieki Społecznej,

Członkowie — p. Stefan Grabowski, Sędzia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, delegat Ministra Sprawiedliwości, p. Bernard Zakrzewski, Naczelnik Wydziału Komunikacyjno-Budowlanego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, delegat Ministra Spraw Wewnętrznych,

wobec uchylecia się jednego ławnika ze strony robotników przed posiedzeniem Komisji, a w związku z tem automatycznym ustąpieniem jednego ławnika ze strony pracodawców, a następnie wobec uchylecia się czterech ławników ze strony pracodawców w czasie narady Komisji i automatycznego ustąpienia czterech ławników ze strony robotników

w obecności następujących uczestników zatargu:

ze strony pracodawców:

1) Okręgowy Związek Pracodawców stow. zar. w Poznaniu w osobach pp. Tadeusza Żegalskiego i Maksymiljana Garsteckiego,

2) Związek Pracodawców w Przemysle Budowlanym na Wielkopolskę T. z. w Poznaniu w osobach pp. Stanisława Hofmanna, Jana Hofmanna, Ludwika Michalskiego, Czesława Mroczkowskiego i Władysława Urbaniaka,

3) Wolny Cech Mistrzów Murarskich i Ciesielskich w Poznaniu w osobach pp. Władysława Kaczmarska, Bolesława Zawartowskiego i Jana Rejewskiego,

4) Cech Strzecha Krotoszyńska Mistrzów Murarskich, Ciesielskich i Kamieniarskich w Ostrowie w osobach pp. Juliana Kornaszewskiego, Józefa Wilaszka i Władysława Matuszczyka,

5) Związek Pracodawców miasta Gniezna i Okolicy w Gnieźnie w osobie p. Czesława Margowskiego,

6) upoważniony przedstawiciel pracodawców z Mosiny pow. śremskiego p. Władysław Litke,

7) upoważniony przedstawiciel pracodawców pow. wrzesińskiego p. Antoni Topolewski,

8) Cech Mistrzów Malarskich w Poznaniu w osobach pp. Antoniego Kaźmierczyka i Jana Bierackiego.

ze strony pracowników:

1) Związek Pracowników Budowlanych i Pokrewnych Zawodów Z. Z. P. w osobach pp. Antoniego Kowalczyka, Józefa Różańskiego, Ignacego Urbaniaka, Jana Janiaka i Stanisława Lebendy,

2) Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Okręg w Poznaniu w osobach pp. Franciszka Kowalewskiego, Józefa Prusieckiego i Jana Morarza,

3) Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Budowlanego Z. Z. Z. w Poznaniu w osobach pp. Bronisława Wolka, Szczepana Dudzińskiego i Franciszka Matuszaka,

4) Związek Cechowy Czeladzi Ciesielskiej na Wielkopolskę z siedzibą w Poznaniu w osobie p. Wojciecha Kryszkiewicza,

5) Związek Czeladzi i Podmistrzów Murarskich na Wielkopolskę z siedzibą w Poznaniu w osobie p. Jana Marcinkowskiego,

po wysłuchaniu istoty zatargu, przeprowadzeniu postępowania dowodowego i wysłuchaniu głosów stron

orzeka:

Stawki płac i teren.

§ 1.

Ustala się za godzinę następujące minimalne stawki płac robotników budowlanych:

M i a s t a :	Murarz i cieśla	Robotnik przy noszeniu cegły i wapna
Poznań	zł. 0,98	zł. 0,75
Gniezno i Ostrowo	„ 0,75	„ 0,55
Żnin i Mogilno	„ 0,70	„ 0,45
Śrem, Września, Środa, Jarocin, Kępno, Krotoszyn i miasta niepowiatowe Koźmin, Pleszew, Odolanów i Ostrzeszów	„ 0,62	„ 0,45
Czarnków, Oborniki, Międzychód i Nowy Tomyśl	„ 0,60	„ 0,40

§ 2.

Płace ustalone dla murarzy i cieśli stosuje się również do prac murarskich i ciesielskich, wykonywanych w przedsiębiorstwach robót ziemnych i żelbetowych.

§ 3.

Ponadto ustala się następujące minimalne stawki płac za godzinę:

Dla Poznania:

podmistrz otrzymuje stawkę rzemieślnika wyższą o	25 %	— 45 %
posterunkowy		zł 1,05
robotnik żelbetonowy		„ 0,75
„ przy robotach naziemnych i podziemnych		„ 0,60
„ od lat 18 — 21		„ 0,50
„ młodociany		„ 0,30
malarz		„ 0,92
strycharz malarski		„ 0,70

Dla Gniezna:

robotnik od lat 18 — 21	„ 0,33
-----------------------------------	--------

§ 4.

Stawki dla Poznania obowiązują okręg administracyjny miasta Poznania oraz miejscowości: Malte, Starolekę, Luboń, Zabikowo, Kobylepole, Chartowo, Żegrze, Ławice, Fabjanowo, Kotowo, Naramowice, Gołczewo, Piątkowo, Świerczewo, Morasko, Strzeszyn, Junikowo, Minikowo i Antonek.

§ 5.

Dla gmin miejskich liczących powyżej 3.500 mieszkańców obowiązują stawki danego miasta powiatowego z opustem:

dla gmin miejskich powiatu poznańskiego	25 %
dla gmin miejskich powiatu gnieźnieńskiego i ostrowskiego	15 %
dla gmin miejskich powiatu żnińskiego i mogińskiego	10 %
dla gmin miejskich w pozostałych powiatach — jak w miastach powiatowych.	

Dla gmin miejskich liczących poniżej 3.500 mieszkańców stawki wynoszą dla murarza i cieśli — 55 gr. a dla robotnika przy noszeniu cegły i wapna — 36 gr.

Stawki płac dla Mosiny są o 10% wyższe niż stawki płac dla Śremu.

Praca akordowa.

§ 6.

Przy stosowaniu pracy akordowej stawki jednostkowe za prace w akordzie powinny być obliczone w taki sposób, ażeby zarobek ogólny robotnika akordowego był co najmniej o 15% wyższy od płacy dniówkowej robotnika odpowiedniej kategorii. Tam, gdzie prace akordowe bywają wykonywane, ustala się taryfę akordową. Praca akordowa nie może obejmować budowy ścian kapitalnych, wykonywanych z cegiel.

Robotnicy inwalidzi.**§ 7.**

Płace robotników, których wydajność pracy wskutek inwalidztwa lub podeszłego wieku (ponad 65 lat) nie osiąga przeciętnego poziomu, mogą być niższe niż przewidziane niniejszym orzeczeniem. W tych przypadkach ustalenie płacy winno nastąpić w pierwszym tygodniu pracy.

Wypłata zarobków.**§ 8.**

Wypłata zarobków dokonywana jest co tydzień bezpośrednio po ukończeniu pracy we środę i powinna następować w miejscu wykonywania pracy, przy czym okres obrachunkowy obejmuje czas od poniedziałku do soboty włącznie.

Jeżeli rozwiązanie umowy o pracę następuje z woli pracodawcy, pracownik otrzymuje wypłatę przy zwolnieniu.

Przerwy w pracy.**§ 9.**

Jeżeli przerwa w pracy wynika nie z winy pracodawcy lub spowodowana jest warunkami atmosferycznymi, pracownik nie ma prawa za czas przerwy żądać zapłaty.

Jeżeli brak materiału lub przeszkoda w ruchu powstała przed rozpoczęciem pracy a pracownik do pracy już się stawił, należy się pracownikowi wynagrodzenie w wysokości dwugodzinnego zarobku.

Pracodawca jest obowiązany dać możność odrobienia straconego czasu pracy omówionego w poprzednich ustępach.

Przepisy porządkowe.**§ 10.**

Przynależność do organizacji zawodowej nie może być powodem utrudniania przy przyjęciu do pracy lub powodem zwolnienia z pracy.

§ 11.

W godzinach pracy są bezwzględnie zakazane wszelkie czynności nie wchodzące w zakres wykonywanej pracy. Na każdej większej budowli wyznacza się robotnika, który na pół godziny przed przerwą obiadową zatwiera zakup żywności.

§ 12.

Przy zwolnieniu wolno murarzom na 1/4 godziny a cieślom na 1/2 godziny przed ukończeniem pracy oczyścić względnie wystrzyż swoje narzędzia.

Postanowienia ogólne.**§ 13.**

Orzeczenia niniejsze zastępują z mocy samego prawa wszelkie postanowienia umów zbiorowych bądź już zawartych bądź też mogących być zawartymi w przyszłości, których postanowienia byłyby mniej korzystne niż postanowienia orzeczenia niniejszego.

§ 14.

Warunki umowy indywidualnej o pracę mniej korzystne dla robotnika, niż przewiduje orzeczenie, są nieważne i ulegają zastąpieniu z mocy prawa przez odpowiednie postanowienia orzeczenia niniejszego, natomiast warunki korzystniejsze pozostają w mocy.

§ 15.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 maja 1936 r. do dnia 31 marca 1937 r.

Przewodniczący:

(—) **Wacław Prenier**,
Naczelnik Wydziału
Ministerstwa Opieki Społecznej

Członek

(—) **Stefan Grabowski**,
Sędzia Sądu Apelacyjnego
w Poznaniu.

Członek

(—) **Bernard Zakrzewski**
Naczelnik Wydziału
Urzędu Wojewódzkiego
w Poznaniu.

UZASADNIENIE

Przemysł budowlany wymaga, szczególnej troskliwości w unormowaniu warunków pracy, gdyż wszelkiego rodzaju zatargi na tle pracy powstające w okresie krótkiego sezonu budowlanego są szczególnie niebezpieczne nie tylko dla robotników, tracących bezpowrotnie możność zarobku, lecz również i dla całego życia gospodarczego, w którym przemysł budowlany odgrywa poważną rolę.

Utrzymanie zarobków robotniczych na należytych poziomach jest niezbędne zarówno ze względów społecznych jak i gospodarczych.

Dotychczasowe stawki płac w Poznaniu w porównaniu do innych ośrodków miejskich były na poziomie, który Komisja uważała za konieczne z wyżej podanych względów poddać rewizji na korzyść robotników pewnych kategorii.

Uwzględnienie w całej rozciągłości postulatów robotniczych Komisja uznała za niemożliwe, ponieważ żądana wyższa płaca nie byłaby porównawczo usprawiedliwiona, przy czym mogłaby spowodować załamowanie drobnego budownictwa, którego zleceniodawcy posiadają ograniczone fundusze i podejmują budowę przy jaknajoszczędniejszej kalkulacji. Znaczna podwyżka płac na robotach budowlanych prowadzonych z kredytów publicznych oznaczałaby automatycznie zmniejszenie stanu zatrudnienia proporcjonalnie do wzrostu zarobków, wobec ograniczonych kredytów na te cele.

Z tych względów znaczniejsza podwyżka płac robotniczych w skutkach swych groziłaby ograniczeniem ruchu budowlanego, a tem samem zwiększeniem bezrobocia.

Komisja uznaje, że objęty orzeczeniem teren stanowi pod względem taryfowym obszar jednolity, a powstające na poszczególnych powiatach, czy też w poszczególnych miastach zatargowe i strajki uzasadniają bezwątpienia łączne unormowanie warunków pracy na terenie 53, 55 i 57 obwodu Inspekcji Pracy, z wyłączeniami w orzeczeniu dokonaniem i uzasadnieniem, przy czym to unormowanie ma na celu położenie kresu zatargom istniejącym i uniemożliwienie powstawania nowych zatargów.

Wyłączony z pod orzeczenia został powiat szamotulski i powiat inowrocławski, które wprowadzić są położone na obszarze 53 i 55 obwodu, a więc na obszarach poddanych orzeczeniu Komisji uchwałą Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia r. b., jednak dla powiatu szamotulskiego została zawarta i obowiązuje już od dłuższego czasu umowa zbiorowa, natomiast teren powiatu inowrocławskiego znajduje się poza obszarem obowiązywania rozporządzenia z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 604).

Nie orzekając w sprawach unormowanych ustawowo Komisja uważa za konieczne podkreślić, że warunki dotychczas pomiędzy stronami uzgodnione, a w szczególności sprawa czasu pracy, powinny być traktowane w płaszczyźnie dotychczasowych norm i zwyczajów.

Ustalając w orzeczeniu poszczególne kategorie pracowników i normując poziom ich zarobków Komisja oparła się bądź na dotychczasowych taryfach bądź też na stanie faktycznym. Ponieważ stawki płac oznaczane w drodze umowy zbiorowej lub orzeczenia zazwyczaj są stosowane jako płace minimalne i praktyka wykazuje znaczne zróżniczkowanie wynagrodzeń poszczególnych robotników ze względu na ich kwalifikacje, Komisja uznała za właściwe nie oznaczać górnej granicy płac ani przez zakreślanie zarobków maksymalnych ani przez różniczkowanie kategorii.

Orzeczenie Komisji dotyczy wyłącznie gmin miejskich przy czym Komisja uznała za słuszne w poszczególnych miastach zastosować pewne opusty od zasadniczych stawek określonych dla miast powiatowych.

Przewodniczący:

(—) **Wacław Prenier**,
Naczelnik Wydziału
Ministerstwa Opieki Społecznej

Członek

(—) **Stefan Grabowski**,
Sędzia Sądu Apelacyjnego
w Poznaniu.

Członek

(—) **Bernard Zakrzewski**
Naczelnik Wydziału
Urzędu Wojewódzkiego
w Poznaniu.

—oOo—